

การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการทอผ้าไทยอีสานในเขตพื้นที่
ตำบลนาข่า อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
**An Application of Buddhamma Principles Inenhancing Thai
Isaan Weaving in the Area of Nakha Sub-District,
Mueang District, Udon Thani Province**

พระมหาสมโภชน์ สิริบุญโญ (ศิลาวัชรพล),

บุญส่ง สิ้นธูนอก และ สมเดช นามเกต

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

Phramaha Sompoch Siripunyo (Silawatcharapol),

Boonsong Sinthunok and Somdet Namket

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nongkhai Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: jack_nitikorn_wichuma2517@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาหลักทฤษฎีธรรมที่มีผลกระทบต่อประโยชน์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท 2) เพื่อศึกษาสภาพกิจการทอผ้าไทยอีสานในเขตพื้นที่ตำบลนาข่า อำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี 3) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการทอผ้าไทยอีสานในเขตพื้นที่ตำบลนาข่า อำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานีเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารและภาคสนาม นำมาเสนองานวิจัยในลักษณะพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า ทฤษฎีธรรมที่มีผลกระทบต่อประโยชน์หมายถึงธรรมที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ในปัจจุบัน 4 ประการคือ (1) อุฏฐานสัมปทาถึงพร้อมด้วยความหมั่นเลี้ยงชีพด้วยการหมั่นประกอบการทำงาน (2) อารักขสัมปทาถึงพร้อมด้วยการรักษาโภคทรัพย์ที่หามาได้ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรม (3) กัลยาณมิตตาคบคนดีไม่คบคนชั่ว (4) สมชีวิตาอยู่อย่างพอเพียงรู้ทางเจริญทรัพย์และทางเสื่อมแห่งโภคทรัพย์ สภาพกิจการทอผ้าไทยอีสานในเขตพื้นที่ตำบลนาข่า คือการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าด้านเกษตรกรรมหัตถกรรมผลิตภัณฑ์สินค้าวิสาหกิจชุมชนให้มีคุณภาพและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว สร้างมูลค่าให้กับสินค้า พร้อมทั้งเพิ่มช่องทางการจำหน่ายส่งเสริมความรู้ด้านประชาสัมพันธ์การตลาดเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางด้านการแข่งขันและเพิ่มรายได้ การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการทอผ้าไทยอีสานในเขตพื้นที่ตำบลนาข่า ทำให้มีความขยันหมั่นเพียรและมีปัญญา ประกอบอาชีพให้เกิดสุจริตชอบธรรม ไม่

เบียดเบียนตนเอง ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม 2) เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีงาม 3) ออมทรัพย์เพื่อเป็นหลักประกันยามจำเป็น 4) มิตรที่ดีเป็นการสร้างเครือข่ายธุรกิจให้เจริญรุ่งเรือง

คำสำคัญ : การประยุกต์; พุทธธรรม; การทอผ้าไทยอีสาน

Abstracts

Objectives of this article are: 1) to study the principles of Dharma Dhammikaththa in Theravada Buddhism; 2) to study the status of Isan Thai weaving in Nakha sub-district, Muang district, UdonThani province; Applied Buddhism principles to promote weaving of Isaan Thai fabrics in NakhaSubdistrict, Mueang District, UdonThani Province. It is a qualitative research. By studying information from documents and field To present research in descriptive and analytical manner

The research results were found that Tithathamkathana refers to the dhamma that is possible in order to obtain benefits in the present 4 ways: (1) the concession base to with the persistence of living by working (2) Arak Ksupta, with the righteous diligence of saving the wealth which is obtained. Way of deterioration of wealth Condition of weaving Thai Isan weaving in the area of Nakha Subdistrict It is to promote and develop agricultural products, handicrafts, products, and community enterprises for quality and uniqueness. Create value for products and increase distribution channels, promote knowledge in public relations, marketing to increase competitiveness and increase income. Application of Buddhist principles to promote weaving of Isan Thai fabrics in Nakha sub-district area. Makes it diligent and wise To pursue a career for honesty Not self-persecution 2) Good quality of life 3) Saving as collateral when necessary 4) Good friendliness is the building of a prosperous business network.

Keywords: Application; Buddhism; Isan Thai Weaving

บทนำ

ผ้าเป็นหนึ่งในปัจจัยพื้นฐานสี่อย่างของมนุษย์นอกจากจะใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มและใช้สอยในครัวเรือนแล้วผ้ายังเป็นงานศิลปะที่สะท้อนถึงความรู้สึนึกคิดและแสดงออกถึงจิตวิญญาณของผู้ทอได้นอกจากนี้ผ้าทอยังเป็นเครื่องบันทึกเรื่องราวในอดีตผ่านสายตาและมุมมองของสตรีผู้ทอผ้าผ้าทอจึงบอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ทำให้เราเข้าใจวิถีชีวิตความเป็นอยู่คติความเชื่อและความเจริญรุ่งเรืองทางวัฒนธรรมดังบทนำตอนหนึ่งในหนังสือ World Textiles กล่าวว่าประวัติศาสตร์ของโลกอ่านได้จากผ้าทอ ความรุ่งเรืองและความล่มสลายแห่งอารยธรรมของประเทศได้ถูกถ่ายทอดผ่านเส้นพุ่งเส้นยืนภายใต้การเดินทางที่ยิ่งใหญ่ในท่ามกลางศาสนาและการค้า (ประไพ ทองเชิญ, 2548 : 28) ในแถบเอเชียอาคเนย์ผ้ามีบทบาทที่สำคัญมากในการประกอบพิธีกรรมต่างๆนอกจากจะใช้ผ้าในการตกแต่งประดับประดาแล้วผ้ายังเป็นสื่อกลางระหว่างผู้คนในพิธีกรรมและบรรดาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย (เรอบิน แม็คเวล, 2543 : 207) นอกจากมนุษย์จะใช้ผ้าเป็นเครื่องนุ่งห่มแล้วยังใช้ผ้าในพิธีความเชื่อตลอดจนพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาอีกด้วยและแม้ว่าหลาย

แห่งจะเลิกใช้ผ้าทอแบบดั้งเดิมไปแล้วแต่ก็ยังมียังอีกหลายพื้นที่ในภาคเหนือและภาคอีสานที่ยังคงดำรงชีวิตด้วยผ้าทอตามแบบโบราณอยู่ (วิไล พานิชพันธุ์, 2547 :57)

ประเทศไทยมีหลักฐานที่สำคัญยืนยันว่ามีการทอผ้าไหมมาแล้วไม่น้อยกว่า 800 ปีจากเศษผ้าที่ติดอยู่กับกำไลสำริดของบ้านเชียงและเศษเส้นใยไหมซึ่งพบที่บ้านนาดีอำเภอนองหานจังหวัดอุดรธานีแสดงให้เห็นว่าในยุคนั้นมีการทอผ้าจากเส้นใยพืชและไหมกันมาแล้ว ในปัจจุบันท้องที่ชนบทของประเทศไทยหลายแห่งมีชื่อเสียงในด้านการทอผ้าไหมการทอผ้าไหมนั้นว่าเป็นกิจกรรมของครอบครัวชาวชนบทที่ทำกันมาแต่โบราณนับร้อยนับพันปีมาแล้วจนมีคำพังเพยที่พูดกันติดปากในหมู่ชนเผ่าไทว่าเสร็จหน้านาผู้หญิงทอผ้าผู้ชายตีเหล็ก ซึ่งการทอผ้าไหมนั้นนอกจากเป็นอุตสาหกรรมในครอบครัวเพื่อผลิตเครื่องนุ่งห่มแล้วยังเป็นการแสดงออกถึงศิลปวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวชนบทมาตั้งแต่โบราณกาลเนื่องจากเส้นไหมเป็นเส้นใยของสัตว์ที่มีความสวยงามเป็นพิเศษอยู่ในตัวดังนั้นเมื่อทอออกมาแล้วจะได้ผ้าที่สวยงามเป็นเงาวาวจับตาผู้พบเห็นนอกจากความสวยงามในตัวเส้นไหมแล้วบรรพชนในอดีตได้ช่วยกันสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมที่วิจิตรพิสดารให้เกิดขึ้นบนผืนผ้าไหมอีกด้วยศิลปะอันงามวิจิตรนี้ทำให้เกิดเทคนิคการทอและลวดลายบนผืนผ้าไหมแบบต่างๆมากมายหลายแบบตั้งแต่เป็นผ้าพื้นธรรมดาผ้าลายทางหรือลายตารางผ้าหางกระรอกผ้ายกดอกผ้าขิดผ้าจากผ้าลายน้ำไหลผ้าแพรวาและผ้ามัดหมี่ซึ่งเป็นศิลปะบนลายผ้าไหมแต่ละแบบล้วนใช้เทคนิคในการทอแตกต่างกันไปซึ่งสิ่งดังกล่าวนี้คือมรดกทางวัฒนธรรมที่ชนเผ่าไทได้สร้างสรรค์เพื่อให้พวกเราได้สืบทอดต่อมาจนถึงปัจจุบันนี้

จังหวัดอุดรธานีมีการทอผ้าไหมในหลายพื้นที่ของจังหวัด แต่ที่มีการทอกันมากคือพื้นที่ตำบลนาข้า อำเภอมืองจังหวัดอุดรธานี เป็นหมู่บ้านหัตถกรรมผลิตผ้าทอลายอีสาน อย่างครบวงจร ได้รับคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติและหมู่บ้าน OTOP ท้องเทียของจังหวัดอุดรธานี เป็นกลุ่มทอผ้าไหมที่เข้มแข็งประชาชนในพื้นที่ตำบลนาข้า ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและทอผ้าไหมมาตั้งแต่บรรพบุรุษและถ่ายทอดให้แก่ลูกหลานจนถึงปัจจุบันซึ่งเมื่อก่อนผ้าไหมผลิตขึ้น เพื่อใช้เองแลกล้างของและใช้ในงานพิธีสำคัญส่วนมากเป็นที่นิยมสวมใส่ของผู้สูงอายุในปัจจุบันได้พัฒนารูปแบบลวดลายและสีสันขึ้นเพื่อความเหมาะสมกับยุคสมัยและตรงความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศนอกจากอาชีพหลักคือการทำเกษตรกรรมแล้วชาวตำบลนาข้าปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและทอผ้าไหมเป็นอาชีพเสริมสืบทอดทอผ้าไหมมาตั้งแต่บรรพบุรุษหลายชั่วอายุคนกลุ่มสตรีที่ตำบลนาข้า นั้นประกอบอาชีพทอผ้าไหมทุกหมู่บ้านหมู่บ้านทอผ้าไหมตำบลนาข้าเป็นแหล่งทอผ้าไหมมัดหมี่โดยเฉพาะที่ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านตำบลนาข้าเป็นกลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่ที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป เป็นกลุ่มทอผ้าที่ได้ซึ่งได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือในด้านการพัฒนาฝีมือให้ได้มาตรฐานทั้งรูปแบบกระบวนการผลิตลวดลายรวมถึงองค์ประกอบหลักที่ทำให้ผ้าไหมได้คุณภาพและราคาและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนที่กลายมาเป็นอุตสาหกรรมขนาดย่อมตามสภาพเศรษฐกิจสังคมและยุคสมัยมีการสร้างระบบบริหารจัดการเพื่อยกระดับสินค้าภูมิปัญญาชาวบ้านให้เป็นที่ยอมรับในระดับโลกผ้าไหมมัดหมี่ของกลุ่มทอตำบลนาข้าจะมีความแตกต่างจากผ้าไหมมัดหมี่อื่นๆตรงที่แบบฉบับเป็นสากลซึ่งเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการเน้นตลาดส่งออกเป็นหลัก นับได้ว่าเป็นความสำเร็จในการพยายามปรับปรุงพัฒนา

ศิลปะการทอผ้าไหมมัดหมี่ให้ทันสมัยก้าวไกลสู่สากลและเข้าความต้องการของตลาดให้มีความโดดเด่นต่างจากผ้าไหมทั่วไปได้เป็นอย่างดี

หลักพุทธธรรมที่เป็นหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาได้ชี้แนวทางการดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จชีวิตที่เด่นชัดได้ผลจริงด้วยหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาจะต้องนำเอาหลักธรรมเข้ามาใช้ในการปรับแก้ปัญหาได้จริง ซึ่งหลักธรรมหรือหลักธรรมอันอำนวยการประโยชน์สุขขั้นต้น อันได้แก่ หลักทฤษฎีธรรมิกัตถะประโยชน์หมายถึงหลักธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในปัจจุบันหรือหลักธรรมอันอำนวยการประโยชน์สุขขั้นต้น อันได้แก่ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 23/144/289.)

1) อุฏฐานสัมปทา คือถึงพร้อมด้วยความหมั่นความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่การงาน ประกอบอาชีพอันสุจริตมีความชำนาญรู้จักใช้ปัญญาสอดส่องตรวจตราหาอุปสรรคสามารถจัดดำเนินการให้ได้ผลดี

2) อารักขสัมปทา คือถึงพร้อมด้วยการรักษา รู้จักคุ้มครองเก็บรักษาโภคทรัพย์และผลงานอันตนได้ทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรมด้วยกำลังงานของตนไม่ให้เป็นอันตรายหรือเสื่อมเสีย

3) กัลยาณมิตตา คือคบคนดีเป็นมิตร รู้จักกำหนดบุคคลในถิ่นที่อาศัยเลือกเสวนาสำเนียงศึกษาเยี่ยงอย่างท่านผู้ทรงคุณมีศรัทธาศิลจาคะปัญญา

4) สมชีวิตา คือมีความเป็นอยู่เหมาะสมคือรู้จักกำหนดรายได้และรายจ่ายเลี้ยงชีวิตแต่พอดีไม่ให้เกิดเดือดร้อนฟูมฟายให้รายได้เหนือรายจ่ายมีประหยัดเก็บไว้หลักธรรมหมวดนี้เรียกกันสั้นๆว่า ทฤษฎีธรรมิกัตถะหรือเรียกติดปากอย่างไทยๆว่า ทฤษฎีธรรมิกัตถะประโยชน์ (อรรถแปลว่าประโยชน์จึงมีประโยชน์ซ้ำซ้อนกันสองคำ) (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2548 :138)

ทฤษฎีธรรมิกัตถะประโยชน์ 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ทำให้บุคคลไม่เห็นแก่ตัว โดยมองถึงการให้ความสำคัญของประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ต้องการให้คนแต่ละบุคคลมีความเมตตากรุณาต่อกันไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน ไม่ยึดมั่นถือมั่นกับสิ่งที่ไม่มีความจำเป็น แม้กระทั่งการตกเตือนให้บุคคลมีความเกรงกลัวต่อบาปกรรม ประพฤติตนให้ถูกต้องตามหลักการทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาจิตใจสำนึกทางสังคม พระพุทธองค์ทรงแนะนำหนทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง เพื่อไปบรรเทาความทุกข์อันเกิดจากความพยายามหาเลี้ยงชีพ เพื่อให้ชีวิตของตนดำรงต่อไปอย่างมีความสุข

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ศึกษาวิจัยเรื่องศึกษาการประยุกต์ใช้หลักธรรมในการส่งเสริมการทอผ้าไทยอีสานในเขตพื้นที่ตำบลนาข่า อำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี ด้วยการนำหลักหลักทฤษฎีธรรมิกัตถะประโยชน์ ประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการทอผ้าไทยอีสาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการประกอบธุรกิจในยุคปัจจุบันที่ต้องอาศัยหลักจริยธรรมในการประกอบธุรกิจให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง ซึ่งผู้วิจัยหวังว่าผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักทฤษฎีภูมิคุ้มกันภัยพิบัติในพระพุทธศาสนาเถรวาท
2. เพื่อศึกษาสภาพกิจการทอผ้าไทยอีสานในเขตพื้นที่ตำบลนาข่า อำเภอมะนัง จังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการทอผ้าไทยอีสานในเขตพื้นที่ตำบลนาข่า อำเภอมะนัง จังหวัดอุดรธานี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการทอผ้าไทยอีสานในเขตพื้นที่ตำบลนาข่า อำเภอมะนัง จังหวัดอุดรธานี” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูล และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับพระไตรปิฎก หนังสือแนวทางการปฏิบัติกรรมฐานส่วนการศึกษาเป็นขั้นตอนเก็บข้อมูล โดยการเลือก กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) แบบเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับการทอผ้าไทยอีสานในเขตพื้นที่ตำบลนาข่า อำเภอมะนัง จังหวัดอุดรธานี โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะจง (Purposive sampling) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 25 รูป/คน ได้แก่ 1) ผู้ทอผ้าไทยในตำบลนาข่าจำนวน 10 คน 2) ปราชญ์ชาวบ้านจำนวน 5 คน 3) ผู้ชายจำนวน 5 คน และ 4) ผู้ใช้ผ้าทอไทยอีสาน จำนวน 5 คน

โดยมีเครื่องมือในการศึกษา ได้แก่ แนวทางสัมภาษณ์ (Interview guide) เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการวิจัยสรุปและนำเสนอผลการศึกษาที่ได้ทั้งจากการศึกษาเชิงเอกสารและการศึกษาภาคสนาม โดยนำมาวิเคราะห์หาข้อสรุปแบบอุปนัย (Induction Approach) ตามประเด็นที่สำคัญคือ การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการทอผ้าไทยอีสานในเขตพื้นที่ตำบลนาข่า อำเภอมะนัง จังหวัดอุดรธานี ทั้งนี้จะเน้นการนำผลการวิจัยมาเผยแพร่ต่อสาธารณชนได้ทราบและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยอีสาน
ในเขตพื้นที่ตำบลนาข่า อำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี

๑. แนวคิดเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น
๒. แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม
๓. หลักธรรมทฤษฎีธรรมมีกัตถะประโยชน์ ๔ ใน
พระพุทธศาสนา
๔. ประวัติความเป็นมาและการพัฒนาการท่องเที่ยว

สภาพกิจการท่องเที่ยวไทยอีสานในเขตพื้นที่ตำบลนาข่า
อำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี

การประยุกต์ใช้หลักธรรมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยอีสาน
ในเขตพื้นที่ตำบลนาข่า อำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี

๑. อุภูฐานสัมปทา
๒. อารักขสัมปทา
๓. กัลยาณมิตตตา
๔. สมชีวิตา

1. หลักทฤษฎีธรรมมีกัตถะประโยชน์ในพระพุทธศาสนา

จากการศึกษา พบว่า หลักทฤษฎีธรรมมีกัตถะประโยชน์ในพระพุทธศาสนาเถรวาทมี 4 ประการได้แก่ 1) การแสวงหาทรัพย์หรืออุภูฐานสัมปทา กล่าวคือในการประกอบอาชีพการงานเพื่อให้ได้ทรัพย์มาเลี้ยงชีพนั้นบุคคลต้องขยันหมั่นเพียรในการทำงานอย่างถูกต้อง-ถึงดี-พอดีการทำงานนั้นๆต้องเป็นสัมมาอาชีพจะงดเว้นจากมิฉฉาอาชีพ 5 ประการแสวงหาทรัพย์โดยชอบธรรมด้วยกายวาจาและใจเป็นอาชีพที่สุจริตไม่ผิดกฎหมายและศีลธรรมและไม่เบียดเบียนทำร้ายตนเองและผู้อื่นในขณะเดียวกันต้องมีปัญญาทั้งทางโลกและทางศีลธรรมควบคู่กันด้วย 2) การบริโภครทรัพย์หรือสมชีวิตา หมายถึงการใช้สอยอย่างประหยัดตามความจำเป็นรู้จักบริหารจัดการทรัพย์ที่มีกำหนดการใช้จ่ายไม่ให้เกินรายได้เป็นอยู่อย่างพอดีเลี้ยงชีพตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หามาได้ไม่ฟุ้งเฟ้อหรือฟุ่มเฟือยเกินไป 3) การออมทรัพย์หรืออารักขสัมปทา หมายถึงการออมทรัพย์เพื่อจะได้ใช้ทรัพย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดรู้จักคุ้มครองเก็บรักษาโภคทรัพย์ให้พ้นจากอันตรายต่างๆเพื่อไม่ให้เสื่อมเสียสูญหายไปรวมถึงการรู้จักถนอมทรัพย์ให้จริงยั่งยืนและต้องเก็บรักษาโดยคำนึงถึงศีลธรรมวางแผนการเก็บรักษาทรัพย์โดยงดเว้นอบายมุขและต้องรู้จักการฝังขุมทรัพย์ทั้งหยาบและละเอียด (บุญ) ด้วย 4) การคบคนดีและการสร้างเครือข่ายหรือกัลยาณมิตตตาก็กัลยาณมิตรเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยศรัทธาศีลจาคะและปัญญาเมื่อพบแล้วก็ให้รับเข้าไปคบหาเพื่อความเจริญก้าวหน้าของชีวิตนอกจากการคบมิตรดีแล้วยังหมายรวมไปถึงการสร้างเครือข่ายคนดีให้เกิดขึ้นในสังคมด้วย

2.สภาพกิจการทอผ้าทอไทยอีสานในเขตพื้นที่ตำบลนาข่า อำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี

สภาพกิจการทอผ้าทอไทยอีสานในเขตพื้นที่ตำบลนาข่า อำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานีมีแนวทางการประกอบกิจการทอผ้าทอไทยอีสานคือส่งเสริมอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและขยายผลโครงการตามแนวพระราชดำริ”กลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาสินค้าด้านเกษตรกรรมหัตถกรรมผลิตภัณฑ์ OTOP สินค้าวิสาหกิจชุมชนให้มีคุณภาพและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว สร้างมูลค่าให้กับสินค้าพร้อมทั้งเพิ่มช่องทางการจำหน่ายส่งเสริมความรู้ด้านประชาสัมพันธ์การตลาดเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันและเพิ่มรายได้กระแสโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตผ้าทอไทยอีสานในปัจจุบันเป็นกระบวนการทำให้เป็นผลิตภัณฑ์และสินค้าเปลี่ยนกลุ่มผู้ใช้จากเดิมเป็นชาวบ้านก็กลายเป็นชาวเมืองจากผ้าทอไทยอีสานที่มีราคาน้อยกลายเป็นผ้าที่ราคาสูงจากการผลิตเพื่อการใช้ก็เปลี่ยนมาเป็นการผลิตเพื่อการขายจากการผลิตในครัวเรือนกลายเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลางจากเดิมที่เคยกำหนดปริมาณการผลิตก็เปลี่ยนเป็นการถูกกำหนดโดยกลไกของตลาดและผู้บริโภคภายนอกสิ่งต่างๆเหล่านี้เป็นสิ่งที่ทำให้ผ้าครามกลายเป็นสินค้าเต็มตัวทำให้กลุ่มชาวบ้านต่างๆพยายามที่จะผลิตผ้าทอไทยอีสานเพื่อความต้องการของตลาดและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดผู้บริโภค

3. การประยุกต์ใช้หลักธรรมในการส่งเสริมการทอผ้าทอไทยอีสานในเขตพื้นที่ตำบลนาข่า อำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี

การประยุกต์ใช้หลักธรรมในการส่งเสริมการทอผ้าทอไทยอีสานในเขตพื้นที่ตำบลนาข่า อำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี พบว่า 1) ด้านการแสวงหาทรัพย์บุคคลจะต้องมีความขยันหมั่นเพียรและมีปัญญาทางโลกมีปัญญาทางธรรมด้วยซึ่งก็คือมีศีลธรรมและจริยธรรมกำกับกับการกระทำตลอดด้วยโดยอาชีพการงานต้องสุจริตชอบธรรมไม่เบียดเบียนตนเองผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมนอกจากนี้การทำธุรกิจย่อมประสบกับภาวะกำไรหรือขาดทุนซึ่งหากรายได้มากกว่ารายจ่ายย่อมเกิดกำไรและดำเนินธุรกิจต่อไปได้ 2) การบริโภคทรัพย์ทั้ง 2 แนวคิดเหมือนกันตรงที่ว่าเป็นการซื้อสินค้าและบริการบำบัดความต้องการ เพื่อให้ได้รับความพอใจไม่ใช่แค่ได้ความพอใจแล้วก็จบ แต่ต้องเกิดคุณภาพชีวิตที่ดีงามด้วยซึ่งระดับการบริโภคควรอยู่ในระดับที่พอดีพอประมาณ นั่นคือระดับที่ความพอใจและคุณภาพชีวิตมาบรรจบกันมิใช่บริโภคเท่าใดก็ได้ 3) การออมทรัพย์เพื่อเป็นหลักประกันยามจำเป็นและไว้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตควรออมทั้งทรัพย์หยาบและทรัพย์ละเอียดนั่นคือบุญ 4) การมีมิตรที่ดีเป็นการสร้างเครือข่ายคือการประสานงานของกลุ่มบุคคลเพื่อทำงานร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดภายใต้ทรัพยากรที่จำกัดทำกิจกรรมร่วมกันที่ส่งเสริมความดีบำรุงพระพุทธศาสนาสังคมสงเคราะห์และเพื่อขจัดมิตรเทียมออกไปจากสังคม

อภิปรายผลการวิจัย

ทฤษฎีธัมมิกัตถะประโยชน์ คือธรรมที่อำนวยความสะดวกให้ในปัจจุบันทันตาเห็นประโยชน์นั้นได้แก่ ลาภยศสรรเสริญสุขคือเป็นผู้มีฐานะมั่นคงมีชื่อเสียงเกียรติคุณได้รับการยกย่องโดยทั่วไปและมีความสุขตามสมควรแก่สภาพของตน ทฤษฎีธัมมิกัตถะประโยชน์ 4 ประการ ประกอบด้วย 1) อุฏฐานสัมปทาถึงพร้อมด้วยความหมั่นเช่นขยันหมั่นเพียรเลี้ยงชีพด้วยการหมั่นประกอบการทำงานเป็นผู้ขยันไม่เกียจคร้านในการทำงานนั้น 2) อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษาโภคทรัพย์ที่หามาได้ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรม 3) กัลยาณมิตตาคบคนดีไม่คบคบชั่วอยู่อาศัยในบ้านหรือนิคมโดย้อมดำรงตนเจรจาสนทนากับบุคคลในบ้านหรือนิคมนั้น 4) สมชีวิตาอยู่อย่างพอเพียงรู้ทางเจริญทรัพย์และทางเสื่อมแห่งโภคทรัพย์แล้วเลี้ยงชีพพอเหมาะสมสอดคล้องกับ พระครูอาทรวงกิจ (อนาลโย/ฉันทสิริกุล) (2557: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่องหลักทฤษฎีธัมมิกัตถะประโยชน์ในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับการแก้ปัญหาสังคมไทย” พบว่า แนวทางการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถะประโยชน์มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันกับการแก้ปัญหาสังคมไทย ได้แก่ ด้านบุคคล ประกอบด้วย การขาดความเพียรวิธีการแก้ปัญหาที่ตัวบุคคลคือการสร้างพฤติกรรมให้เป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียรการทำงานหน้าที่ให้ถูกต้องเหมาะสมเพื่อให้สำเร็จประโยชน์สุขแก่บุคคลและส่วนรวม การคบคนพาลการนำหลักกัลยาณมิตตามาแก้ปัญหาชีวิตในการคบคนพาลความมีกัลยาณมิตรคือมีผู้แนะนำสั่งสอนมีที่ปรึกษาเพื่อนที่คบหาและบุคคลผู้แวดล้อมที่ดี การพุ่มเพื่อยใช้ทรัพย์เกินฐานะ การนำหลักสมชีวิตามาแก้ปัญหาชีวิตการใช้จ่ายทรัพย์เกินฐานะคือการประหยัดเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก ด้านครอบครัวประกอบด้วย การปฏิบัติตนในการครองตนสมาชิกในครอบครัวต้องปฏิบัติตนตามหลักการบริหารครอบครัวจึงจะดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขไม่มีการเอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกันการปฏิบัติตนในการครองตนควรประพฤติและปฏิบัติตนให้อยู่ในภาวะเยียบของศีลธรรมตามหลักทศ 6 ในการดำเนินชีวิตของการครองเรือน ศกฺขสัณฺณํ จะต้องเรียนรู้ในสิ่งที่เป็นมงคลแก่ชีวิตตนและสังคมด้วยการปฏิบัติ และการปฏิบัติตนในการครองงานผู้หวังความสำเร็จและความเจริญรุ่งเรืองในการดำเนินชีวิตที่จะนำพาครอบครัวและสังคมประเทศชาติไปสู่ความสำเร็จทางธุรกิจการงานด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ความพอประมาณดำเนินธุรกิจโดยหลักความพอดี ความมีเหตุผลดำเนินธุรกิจด้วยสติปัญญาใช้ความคิดอย่างรอบคอบด้วยข้อมูลและเหตุผลที่เหมาะสม การมีภูมิคุ้มกันความสามารถหลีกเลี่ยงความเสี่ยงโดยไม่สร้างเหตุให้เกิดความเสี่ยงในการบริหารและดำเนินธุรกิจ ความรู้ความสามารถคาดการณ์สามารถตรวจสอบและประเมินสถานการณ์ ในการดำเนินธุรกิจ คุณธรรมดำเนินธุรกิจด้วยคุณธรรมจริยธรรมไม่เบียดเบียนผู้เกี่ยวข้องกับธุรกิจของตนเองและไม่เบียดเบียนธุรกิจของผู้อื่น มีความซื่อสัตย์และรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมด้านสังคมจะต้องเป็นผู้รู้จักแบ่งปันเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ไม่เบียดเบียนผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นสัตว์หรือธรรมชาติสิ่งแวดล้อมส่งเสริมให้คนในสังคมมีจริยธรรมและคุณธรรม

การประกอบกิจการทอผ้าทอไทยอีสานในเขตพื้นที่ตำบลนาซ่า อำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี มีความสอดคล้องกับพุทธธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทกล่าวคือมีความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่การทำงานและการประกอบอาชีพที่สุจริตฝึกฝนให้มีความชำนาญและรู้จริงรู้จักใช้ปัญญา

สอดส่องตรวจตราหาวิธีการที่เหมาะสมที่ดีจัดการและดำเนินการให้ได้ผลดีรู้จักคุ้มครองเก็บรักษาโภคทรัพย์ และผลงานที่ตนได้ทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรมด้วยกำลังงานของตนไม่ให้เป็นอันตรายหรือ เสื่อมเสียคบหาคนดีเป็นมิตรไม่คบไม่เอาอย่างผู้ที่ชักจูงไปในทางเสื่อมเสียเลือกเสวนาศึกษาเยี่ยงอย่างท่านผู้รู้ผู้ ทรงคุณผู้มีความสามารถผู้นำเคารพนับถือและมีคุณสมบัติเกื้อกูลแก่อาชีพทางการงานรู้จักกำหนดรายได้และ รายจ่ายเป็นอยู่พอดีสมรายได้มิให้ฝืดเคืองหรือฟุ่มเฟือยให้รายได้เหนือรายจ่ายมีประหยัดเก็บไว้ซึ่งสอดคล้อง พระมหาวิโรจน์ วิโรจน์ (ผาธา) (2543: 51) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์แนวความคิดเรื่องประโยชน์ใน พุทธปรัชญา” พบว่าอรรถประโยชน์ได้แบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ ประโยชน์ของชีวิตทางวัตถุ ได้แก่ ทรัพย์สิน ความมั่งคั่ง ร่ำรวย การได้ครอบครองบริโภควัตถุเหล่านั้น ซึ่งว่าเป็นความมั่นคงทางเศรษฐกิจแก่ชีวิตของมนุษย์ ผู้ยังเป็นสามัญชน และประโยชน์ของชีวิตทางจิตใจ ได้แก่ สุข ความมีอิสรภาพทางจิตวิญญาณ รวมไปถึง ความหลุดพ้นจากกิเลสที่รบกวนจิตใจอันได้แก่พระอรหันต์ พระพุทธศาสนาถือว่าเป็นจุดหมายหรือพรหมจรรย์ ที่ต้องบรรลุให้ได้ ซึ่งเหมาะกับพระสงฆ์ผู้ไม่มีวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ โดยที่ท่านมักเน้นหนักในเรื่องของการ ฝึกจิต การขัดเกลาดนเอง และนอกจากนี้ยังมีมนุษย์ที่ผู้ที่มีอัธยาศัยในการบำเพ็ญเพียรทางจิต สามารถที่จะ แสวงหาและประสบกับประโยชน์เช่นนี้ได้

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยศึกษาได้พบว่ายังมีประเด็นที่น่าสนใจที่ควรได้รับการศึกษาเพิ่มเติมอีกทั้งในด้านการสังคม และทางด้านการวิจัยดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ในชีวิตประจำวันของคนในสังคมไทยยังขาดการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เห็นอกเห็นใจกันอยู่มากและ เมื่อศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะหลักทศพิธราชธรรมมีกตลปรรายแล้วควรนำมาประยุกต์ใช้กับ ชีวิตตนเองเพื่อเกื้อหนุนความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เห็นอกเห็นใจกันในสังคมไทยให้มากขึ้น .

2. คนในสังคมไทยควรศึกษาและปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด เพราะจะสามารถนำพาตนไปสู่หนทางที่เจริญได้ดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุขและเป็นการรักษา พระพุทธศาสนาให้มั่นคงเพราะเป็นสถาบันหลักของสังคมไทยที่จะต้องมีความศรัทธาและพระมหากษัตริย์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาในหลักทศพิธราชธรรมมีกตลปรรายที่ส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้ของการส่งเสริมการ ทอผ้าทอไทยอีสาน

2. ควรศึกษาคติธรรมทางพระพุทธศาสนาของผ้าทอไทยอีสาน

3. ควรศึกษาคุณค่าผ้าทอไทยอีสานที่มีต่อสังคมไทย

เอกสารอ้างอิง

- ประไพ ทองเจริญ, (2548). *นี่คือผ้าทอพื้นบ้านโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการการกำหนดมาตรฐานผ้าทอพื้นบ้านเพื่อสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์.
- พระครูอาทรวงกิจ (อนาลโย/ฉันทสิริกุล). (2557). *การศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่องหลักทฤษฎีธรรมมีกัตถประโยชน์ในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับการแก้ปัญหาสังคมไทย*. สารนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2548). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพมหานคร: โรงพระมหาวิโรจน์ วิโรจโน (ผาตา). (2543). *การศึกษาวิเคราะห์แนวความคิดเรื่องประโยชน์ในพุทธปรัชญา*. ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ร้อยบปีน แม็คเวล, (2543). *ความหวังศรัทธาและเนื่อนานาบุญในผ้าเอเชีย-มรดกร่วมทางวัฒนธรรม*. กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง
- วิถี พานิชพันธุ์, (2547). *ผ้าและสิ่งถักทอไท*. กรุงเทพมหานคร: โอเอสพริ้นติ้งเฮ้าส์,